

N. Erdős
1428 Franklin St
11 09
Minden eddigi társadalmi története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a zse-
vésebbé fejtettek saját jövője képét
mutatja". (Marx.)

No. 90 szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 november 10

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

TAFT ÉS PÁRTJA.

A választási küzdelem lezajlott, a győztes nagytőke, a plutokrácia győzelmi ünnepet ül. Diadala tökéletes. A politikai párt, mely érdekelt képviseli teljes győzelmet aratott a szavazó urnák előtt.

Nem lepett meg senkit sem a választás eredménye. Legkevésbé bennünket. Tudtuk, hogy a tőkét képviselő pártok közül kerül ki a győztes s előrelátható volt, hogy a nagytőke pártja lesz az.

Az elnöki székbe William Howard Taft fog ülni, a korrupt kapitalista rendszernek méltó képviselője. Kétségtelen, hogy a plutokráciának, a pénzkirálynak rengeteg összegbe kerül ez a választás is, mint annak idején Rooseveltnek s még előbb Mc. Kinleynek megválasztása. Azonban a nagytőkének szüksége volt Taftre. Multja a nyilvános szereplés minden terén biztosított volt arra, hogy személyében olyan elnököt nyernek, amilyenre szükség van a kapitalistáknak.

A kapitalista rendszer a vagyon centralizációjára törekszik. E törekvésében nem elegendő a munkásosztály törvényes kizsákmányolása. Szükséges a kizsákmányolás proletárizálása, vagyonuknak törvénytelen módon való megszerzése. Szükséges az államhatalom mindhárom tényezőjének korruptsága, mert e korruptság nyújt biztosítékot uralmuk zavartalan folytatására.

Taftnek személye biztosíték erre. Biztosítja a kapitalistákat, hogy a munkásosztály kizsákmányolására az állam ezután is rá fogja nyomni a törvényes szentesítés bélyegét; a kistőke ellen indított hódító hadjáratában használt törvénytelen eszközök előtt szemet fog hunyjni. Taft nyilvános pályafutásában mindenkor rendelkezésre állt a kapitalista osztálynak. Megbecsülhetetlen szolgálatakat tett, mint bíró. A munkások harcának leverésére remek módot talált, miként lehet az ipari harcokban, a tőke és munka gazdasági küzdelmében a munkások ellen felhasználni a bírói hatalmat a kötelező rendeletek kibocsátásával. Ahol a munkások szervezetsége gátat igyekezett vetni a kapitalista kizsákmányolásnak, ha a kapitalisták legyűrűsére, egy bírói rendelet segítségével vitte az államhatalmat. Az amerikai bírósok tanultak Tafttól s mivel az elnök nevezi ki az Egyesült Államok főtörvényszékének tagjait, a kapitalista osztály Taft személyében biztosítékot nyert arra, hogy a főtörvényszék érdekeiknek hű őre lesz.

Taft, mint hadügyminiszter több ízben bocsátotta a kapitalisták rendelkezésére a hadsereget a munkások ellen. Mint elnök, a legfőbb hadurra válik s a tőkének nem kell attól tartani, hogy multjaihoz következtelen lesz. A nagytőke nehezen találta volna elnököt, ki készségesebben bocsátaná rendelkezésére a hadsereget a munkások ellen.

Taft, mint kormánybiztos, a philippini szigeteket vasatánál, a panamai csatornánál a történelemben szinte páratlanul álló korrupciónak nyitott teret. A törvények kijátszása, az állampénztár megdézsmálása zavartalanul folyt. A pénzfejedelmeknek nem kell tartani attól, hogy az az elnök, ki — mint államhivatalnok — ennyi korrupciónak engedett teret, a kapitalisták törvényszegéseire le fog sujtani.

Páratlan képet fog nyújtani Taft alatt a törvényhozás két háza is. Sherman, az alelnök fog ülni a szenátusnak az élén. Az a Sherman, ki New Mexicoban hamis okmányokkal szerzett az államtól földet s a zsákmány biztosítására törvényjavaslatot gyártott s mint szenátor, minden erejét megfeszítette, hogy a javaslatot törvényerőre emelje. Nem szükséges a képzelődő tehetséget megfeszíteni, hogy elgondoljuk, mit várhatunk a szenátustól, melynek élén a "succesful businessman", Sherman áll.

Taft és Sherman vezérlete alatt a republikánus párt folytatni fogja politikáját, mely nem állt egyébből, mint azon intézmények fejlesztéséből, melyek a nagytőke föltétlen uralmát s fejlődését biztosítják. E feladatnak megfelelően a multban ez a párt, meg fog felelni a jövőben is. Sőt a jövőben még jobban.

A multban a trustellenes áramlat hatása alatt kénytelen volt álarcot ölteni s trustellenes törvényekkel, trustok ellen indított perekkel bolondítani a népet.

Azonban sorban lehullott a lepel az egész komédiáról. Kiderült, hogy Roosevelt, ki a Standard Oil Company ellen pört indított, százezreket kapott ugyanettől a trusttól a második terminusáért folytatott választási harcban. Harrimantól, a vasutkirálytól, kivel az ország színe előtt kapaszzkodott össze, százezreket kapott. Kiderült, hogy a republikánus

politikusokat a nagy korporációk rendszeresen megfizetik s egy néhány tény oly világosan bizonyította ezt, hogy több politikust ki kellett vetni a republikánus hajóból, hogy a közvéleménynek veszedelmes felháborodott hullámaikat lecsillapítsák. Kiderült, hogy a párt országos kaliberű politikusi hatalmukat, befolyásukat törvénytelen módon vagyunk gyarapítására használták fel. Minden napfényre került, beigazolódott. S a republikánus pártnak a nagytőke támogatásával még így is sikerült feltétlen győzelmet aratni s épp ezért nincs szüksége az álarcra, melyet kivertek kezéből. Nyíltan szolgálhatja a nagytőke érdekeit, az alakoskodás fölöslegessé vált.

A republikánus párttal szemben összetörték a kistőkék pártjai; mint a pára, elszálltak a középosztály reményei. A fejlődés kerekét nem tudták visszafordítani. A kapitalizmus halad a fejlődés útján feltartóztatathatatlannal. A középosztálynak nagy oka van a csüggedésre. A republikánus győzelem előjele a középosztály pusztulásának. S így is kellett ennek történni. Tulajdonképpen, csak két ellenfélnek van helye a harc színterén. A kapitalista rendszert minden következményeivel együtt képviselő pártnak s a kapitalista rendszert támadó munkások pártjának. A középosztály az Egyesült Államokban, a kifejlett tőke társadalmában elvesztette létjogát és így a küzdelem, melytől oly sokat várt, keserű csalódással végződött.

Csak az osztályharc alapján álló munkások pártjának nincs oka a csüggedésre. Minél döntőbb győzelmet arat a nagytőke politikai pártja, annál közelebb van a bukása. A demokráta párt győzelmé a kapitalista rendszer fejlődésének ideiglenes megakasztását jelentette volna. A republikánus győzelem pedig haladását jelenti ama határ felé, melyen túl a szocialista társadalom következik.

A nagytőke politikai pártjának győzelmé a középosztály pártja fölött, közeledését jelenti annak a napnak, melyen a munkásosztály fog aratni végső diadalt.

A MUNKÁSOSZTÁLY.

(A proletáriátus.)

— Irta: Kautsky Károly. —

Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta: Dániel De Leon.

(Folytatás.) (5.)

Még most is nemcsak kialakult munkát, hanem alázatosságot s hálát követelnek a munka bérért, melyet fizetnek.

De a kapitalista rendszer sehosem fejlődik huzamosabb ideig anélkül, hogy a kezdetét jellemző patriarchális viszonyok hamarosan meg ne szűnjenek. Bármennyire szölgai és tudatlan is a munkás egy ideig, előbb vagy utóbb rájön arra, hogy ő ad kenyeret a kapitalistának s nem viszont. Mig ő szegény marad, vagy még szegényebbé válik, a kapitalista mindig gazdagabb lesz. S amikor több kenyeret követel a kapitalistától, a "patriarcha" követ ad.

A munkásosztály a csavargóktól s a szolgáktól abban különbözik, hogy nem él a kizsákmányoló kizsákmányolásából; különbözik minden előző termelési rendszer munkásaitól abban, hogy nem lakik s nem dolgozik kizsákmányolóival együtt s hogy minden személyes kötelek s viszony, mely, az előbbieknél között létezik, megszűnt a modern munkáltató s munkás között. A munkások nyomoruságos bérházakban laknak, melyekre gúny az "otthon" elnevezés, munkáltatóknak pedig palotákat építenek; éheznek, míg a kizsákmányolóknak kényelmet s jólétet teremtenek; rongyoskodnak, míg azokat drága öltözékekkel látják el; fáradnak és kínlódnak a végkimerültség, hogy azoknak módjukban legyen élvezni az életet.

Miért gyűlöli s miért veti meg a munkásosztály a gazdagot?
A két elem között levő ellentét nagyban különbözik attól, mely a kapitalizmust megelőző idők gazdasági s szociális viszonyai között volt s különbözik attól is, mely a mai "kis embereket" s a kapitalistát elvasztja. A "kis ember" iriglyi a kapitalistát, kire csudálattal tekint, kit utánozni szeretne, kit ideáljának tart. Szeretne a kapitalista helyében lenni, hozzá hasonló kizsákmányolóvá válni, egy percre sem gondolt arra, hogy a kizsákmányolás rendszerét meg kellene szüntetni. Ezzel szemben a munkásproletár nem iriglyi a kapitalistát, a modern gazdagot, hanem gyűlöli és megveti. Gyűlöli, mint kizsákmányolót, megveti, mint herét, azonban hamar rájön arra a tényre, hogy valamennyinek ugyanolyan a magartatása a munkással szem-

ben s az eredeti személyes gyűlölet átváltozik öntudatos ellenséges érzületté az egész kapitalista osztályllyal szemben.

Az osztálygyűlölet nem a szocialista agitáció eredménye.

Ez az ellenséges érzület a kizsákmányolással szemben egyike a munkásproletár megkülönböztető jelének. Az osztálygyűlölet nem a szocialista agitáció eredménye; észlelhető volt már régen, mielőtt még a szocializmus hatást gyakorolt volna a munkásosztályra. Az előző társadalmi rendszerek munkásai között olyan jól kifejlett osztálygyűlölet, mint ma látható, nem lehetett; a munkás és a mester között létező benső személyes összeköttetés kizárta az osztályellenszenvnek gondolatát. Ellenséges kérdés keletkezhetett s ki is tört a mester és alárendeltje között, de csak bizonyos mértékig s ha végtelenségig ment, megszünt a termelés. Azonban bármily mértékig terjedt is, a kibékülés bekövetkezett. A kapitalista rendszer alatt azonban a munkás a legkeserűbb gyűlölettel viseltetik a munkáltatóval szemben anélkül, hogy a termelést ez zavarná, sőt anélkül, hogy sok esetben a munkáltatónak egyáltalán tudomása volna róla.

Az osztálygyűlölet eleinte félve s szörvénysan jut kifejezésre. Bizonyos időbe kerül, míg a munkás rájön arra, hogy a nagylelkűség szerepel legkevésbé azon okok között, melyek a kapitalistát arra bírják, hogy dolgoztasson. Még több időbe kerül, míg ellegendő bátorságot gyűjt, hogy nyíltan összeütközzön a mesterrel.

A csavargók gyává és alázatosak. Érzik fölösleges voltukat, tudják, hogy nincs létjoguk. A munkásproletár első jellemvonása hasonló volt. Bosszút fértalt a rossz bánásmóddért, melynek áldozata volt; azonban tiltakozása néma volt. Kezét zsebében szoritotta öklöbe. Méltatlankodását önmagán bocsulta meg, — mint imitt-amott még ma is teszik a tudatlanok, — meggondolatlan szüvelyében, titkos büntetékben.

Az erők öntudatos erze s az ellenállás szelleme csak akkor fejlődik ki a munkások között, ha tudatára ébredtek érdekeik közösségének s a szolidaritásnak, mely mindannyiukat egybefűzi. A szolidaritás érzetének fejlődésével kezdődik meg a munkásproletár erkölcsi újjászülése, kiemelkedése a posványból, melyben eredetileg a csavargókkal együtt fetrengett.

A kapitalista öntudatlanul neveli a munkást a kapitalizmus megtörésére.

Maguk a viszonyok, melyek között a kapitalista rendszerben a munkát végezni kell, megmutatják a munkásnak, hogy szüksége van az összetartásra, közös működésre s az individualizmusnak az összesség alá rendelésére. Mig a kézmű ipar klasszikus napjainban minden egyén képes volt a teljes árucikk előállítására, a kapitalista ipar a kooperatív munka alapján áll s egy munkás munkátsársai nélkül semmit sem tehet. Ha együttesen s rendszerűen kezdik a munkát, munkaképességük kétszeres, háromszoros lesz. Így saját munkájuk tanítja meg őket az egyesülésben rejlő erőre az önkényes s készséges fegyelmességre, melyek feltételei a szocialista termelésnek s ugyanazok feltételei a proletáriátus sikerés harcának a kizsákmányolás ellen, mely a kapitalista rendszerben uralkodik. Így történik aztán, hogy maga a kapitalizmus gyakorlatja a munkást azon eszközök használatában, melyek szükségese a kapitalizmus megdöntéséhez s neveli abban a munka-rendszerben, melyre szükségük lesz a szocialista társadalomban.

(Folytatjuk.)

UJ MUNKÁSPÁRT?

Egy független munkáspárt alakítása lesz a következménye Bryan bukásának, amint azt az American Federation of Labor hadnagyaí hirdetik.

Hogy milyen lesz az új munkáspárt, arról fogalmat alkothat magának mindenki, ha megmondjuk, hogy az új párt vezére — Gompers Sámuel lesz.

Az American Federation of Labor kedden tartja meg konvencióját Denverben s ez elé a konvenció elé terjesztik az új párt megalakítói a pártprogramot jóváhagyás végett.

Mint hírlík, az American Federation of Labor legfontosabb konvencióinak egyike lesz ez, amelyen számot fog adni Gompers politikai szerepléséről is.

Bár vannak sokan a delegátusok között, akik ellenezni fogják Gompers politikai programját, a többség előreláthatólag jóvá fogja azt hagyni s a szövetség elnökévé is őt fogja ismét választani.

Egyről másról.

ÉS MOST MÁS HALÁT ADHATUNK. — NYUGALOMBA VONULT OSZLOP. — EGY ÖREG MUNKÁS GONDOLATAIBÓL. — MI LESZ ROOSEVELT-TEL? — AKIKET A PÁNIK RENDBEN TALÁLT. — MI-KOR LÁGYUL EL A BÍRÓ SZÍVE?

Tulestünk a választás izgalmain, itt az idő a hálálkodásra. Roosevelt elnök kibocsátotta proklamációját, melyben e hó negyedik csütörtökjé jelöli meg a hálaladás napjait. Miután hivatkozik a köztársaság gazdag és hatalmas voltára, kijelenti proklamációjában:

"Tehát most 'En, Roosevelt Tivadar', az Egyesült Államok elnöke, általános hálaladás napjait jelölöm november 26-ikát, csütörtököt s ajánlom a népnek, hogy hagyja abba napi munkáját, hogy otthonában s templomában hálát adjon a mindenhatónak az áldásokért, melyekben a multban részesült."

Kétségtelen, hogy a felhívásnak sokan kész örömmel tesznek eleget. Miért ne adna hálát a mindenhatónak példának okáért Taft, a köztársaság leendő elnöke? Lehet-e oka panaszra? Nem növesztette-e meg háját a mindenható, míg a hivatalos gondokban fött a feje? Miért ne adhatna hálát Sherman, a leendő alelnök? Nem áldotta-e meg a mindeható vagy másfél-százszázernyi aker földdel New Mexicoban, ha mindjárt hamis okmányok alapján is?

Miért ne adnánk hálát a mindenhatónak példának okáért a Rockefellerek, Morganok, Carnegiek, Harrimanok? Lehet-e okuk panaszra? Nem adott-e nekik a mindenható, — kinek fia azt hirdette: "Ne gyűjts kincset" — tengeri kincseket, mérhetetlen vagyont?

Vagy miért ne adna hálát maga Roosevelt? Nem kapott-e esztendő sorára csinos hivaltalt s ötven ezer dollár fizetés mellé évente egyre-másra vagy kétszáz ezer dollárt, mint "living expenses"-t, létfenntartási költségeket? Bizony az uraktól csunya hálalanság volna, ha nem hálálkodnának.

Hanem a munkásosztály legfeljebb csak azért adhat hálát, hogy még éhen nem veszett. A koplalás, nyomorgás pedig nem valami nyomos ok a hálálkodásra.

A proklamációból annyit mindenesetre látunk, hogy Roosevelt elnöknek nagy érdeke van a humorra. Tanácsolja mindenkinek, hogy a hálaladás napján hagyja abba a munkát. Azt hisszük, hogy ez tréfa akar lenni. Ugyanis nem tétélezzük fel az Egyesült Államok elnökéről, hogy ne tudná, miszerint egy a kapitalistáknak, mint a munkásoknak fölösleges ez a tanács. A kapitalista ugysem dolgozik soha, a munkás pedig, — hát beszélhetne erről sok millió munkátlan munkás a mai válságban.

Jó, hogy innen-onnan lejár Roosevelt terminusa, mert még olyanforma elnöki tanácsban is részesülnének, akinek nincs mit ennie, hogy ne terhelje túl a gyomrát.

Charles W. Eliot, a Harvard egyetem elnöke nyugalomba vonul 1909 május havában. A napokban adta le lemondását. Eliot egyik "oszlop" volt a kapitalista rendszernek. Tisztelői legalább azt állítják. Tudós volt s lehet, hogy nem is legutolsó a tudósok között. A matematikában és a kémiában tekintélynek tartották. Azonban tudománya nem állt meg a számok birodalmának határainál, kitért a görékek és tégelyek országából. Belevágott a politikai gazdaságtanba is és e téren szerzett tudását ekkép "kögítette" a jeles kémikus egy mondatba: "A szervezett munkás csirkefogó, a sztrájk törő pedig hős."

Ugyebár remek egy tantétel? Csakugy repes a kapitalista szíve, ha hallja. Hogyne lett volna Eliot nagy tudós, kiváló nemzetgazdász. tekintélyes "oszlop"

A kapitalisták nagyon sajnálják. Pedig nincs miért. Még kevesebbet használt nekik a jeles pedagógus, mint amennyit nekünk ártott. Pedig nekünk nem ártott semmit a jámbor.

Élvezze békén nyugalmát: a föld tovább mozog.

Napihir: "Mivel a Carnegie Steel Co. 30 évi szolgálat után nyugalomba küldte nyugdíjjal, B. F. Schallenger, 72 éves mintaszatlasz öngyilkos lett..."

Itt megállunk, adjuk az első variációt: "Harminc esztendő dolgoztam, fáradtam munkástársaimmal együtt. Munkám gyümölcsé másé lett. Mások milliókat halmoztak föl s én szegény maradtam. Én, a munkás, egy emberöltő munkája után kegyelemkenyérre szorultam. Nem kell a kegyelemkenyér, nem kell ez az élet, melyet minden örömtől megfosztott a tőke... stb."

Most pedig olvassuk tovább a napihírt: "...Shallenger soha egy napra ki nem maradt, hű és buzgó munkás volt s bántotta, hogy tovább nem szolgálhat."

Igy hát kénytelenek vagyunk új variációt adni s ez valószínűleg jobban megfelel az igazságnak:

"Harminc évig voltam szolgáló s most ne legyen az? Hát lehet szabadon is élni? Nem lesz már ezután, aki parancsoljon? Szolgálni akarok, járomt huzni, mert úgy szoktam! Én szabadon nem tudok élni, inkább meghalok..."

És meg is halt az öreg. És jól is tette. Érzéketlen volt, nem érezte az osztályharc szelét. Nem tudta megérteni, hogy olyan idők következnek, amikor a munkásnak jelszava nem az lesz: "Szolgasság vagy halál", hanem "Szabadság és élet".

A kapitalista lapoknak rengeteg gondot okoz annak megállapítása, hogy mi lesz a jövő év márciusa után Roosevelttel, amikor terminusa lejár? Az egyik lap határozott tudomással bír arról, hogy nemzetközi vendégnek fog felcsapni. Be fogja járni a külföldi államokat s élvezni fogja a külföldi kapitalisták vendégszeretetét. A második pedig arról van meggyőződve, hogy előbb afrikai vadászatra indul a nagy vadakra. Az angol kormány már fel is ajánlotta neki a vadászati privilégiumot, mely felmenti az engedély kiváltása alól az angol területeken. A harmadik összefüggést keres Eliotnak, a Harvard egyetem elnökének lemondása s Roosevelt terminusának lejárta között. Azt állítja, hogy Roosevelt lesz a Harvard egyetem elnöke. A negyedik biztos forrásból tudja, hogy a "The Outlook"-nak lesz társszerkesztője, hogy afrikai vadászkalendariát megírja. És így tovább.

Mindezen hírekre azután megnyilatkozott Longworth, Roosevelt veje, kijelentvén: Roosevelt harmadszori jelölést nem fogadhatta el, nehogy megsértse a hagyományos szokásokat, azonban Taft után ismét ő foglalja el az elnöki széket.

Kétségtelen, hogy Longworth családi titkot kottyanított ki s alapos családi dorgatóriumban részesült. Azonban a hivatalos cáfolat elmaradt s ez valószínűvé teszi a hírt. Tehát nem kell félni Rooseveltet. Megtakarított az annyit, hogy kihuzhatja, míg ismét rá kerül a sor, még ha nem is csap fel közbe egyetem tanárnak, társszerkesztőnek, afrikai vadásznak, vagy nemzetközi vendégnek.

A választás után nyilatkozatot adott ki Vanclain Sámuel a Philadelphiai Baldwin Works igazgatója. A Baldwin gyár egyike a legnagyobb mozdonygyáraknak s rendes körülmények között 20.000 munkást foglalkoztat, azonban a mult évben csak három-négyezer munkást foglalkoztatott. Vanclain nyilatkozatában kijelenti, hogy tízenölv hónapig belül a teljes munkáslétszámot beállítja és a régi "jólét"-et fogják élvezni a munkások. A nyilatkozatnak figyelemre méltó a következő része:

"A pánik jó rendben talált bennünket s nem hiszem, hogy lesz valaha pánik, mely egy modern amerikai rossz helyzetben találjon."

Föltétlenül igaz az első állítás. A pánik jó rendben találta a Baldwin részvényeseit. Évenként kereszttől éjjel-nappal dolgoztattak 20.000 bérrabszolgát s csinos profitot zsebeltek be. Mindenesetre elegendő ahhoz, hogy ne okozzon nekik nagy gondot a gazdasági válság.

A második állítás csak feltételesen igaz. Feltevé, hogy a "modern amerikai" alatt modern amerikai kizsákmányolót értünk, aligha fog pánik rossz helyzetben találni modern amerikaiit. A munkás kezek fognak annyit vagyont teremteni a Baldwin részvényeseinek is, meg a többi kapitalistának is, hogy rendbe hozzák a szénájukat, mire a másik gazdasági válság beköszönt.

(Folytatás a második oldalon.)

BEÜTÖTT A JÖLÉT.

A jólét előhírnökei, a hajléktalan munkanélküliek, akik a hideg időjárás beálltával csak úgy özoznak az ingyenes éjjeli szállásokra, annyian vannak, hogy a szállásokon belül megfulladnak, azokon kívül megfagynak.

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.

A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja

Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
516 East 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	\$3.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európába	12 korona.

Egyes szám ára 3 cent.

A Munk. Bel. Szov. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
516 East 6th Street, New York, N. Y.

Ch. ROTHFISHER, National Secretary.
M. ELLER, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Tuesday, Nov. 10, 1908

TARLOZÁS.

Az amerikai magyarság "vezérei" egytől-egyig rovtu multu emberek, kik Magyarországból váltóhamisítás, sikkasztás vagy lopás miatt voltak kénytelenek menekülni — és itt ugyanezt a mesterséget folytatják. Dolgozni nem tudnak, tehát felcsapnak újságyszerkesztőnek, kiadóknak, vagy papnak. Kereskednek imakönyvvel, pálnival, olvasóval, pipaszárral és az ördög tudja milyen nevű felszentelt dolgokkal. Egyben azonban megegyeznek valamennyien: a népbuittásban és a vezéri botort való küzdelemben. Aki nem hiszi el ezeket, az olvassa el az amerikai magyar lapoknak legutóbbi megjelent számainak, melyekből megtudhatja, hogy ki volt és mivel foglalkozik a jelenben Dienes Márton, Antal Jenő, Kovács Kálmán, Kovács Lajos, Szepessy Gyula, Böhm Károly és Kohányi Tihámér. Megtudhatja, hogy hány szegény embernek pénzt sikkasztotta el Fecso Imre és hányét az Amerikai Magyar Szövetség lóherés vezérei. Davídtól pedig kérdezzük az öt megillető tisztelettel: Piszokban turkál-e az, ha ilyen dolgokra felhívjuk a népek a figyelmét?

Nagy büszkeséggel közli le a "Bevándorló" a republikánus párt nemzeti bizottságának egy levelét, melyben az köszönetet mond neki azokért a hasznos szolgálatokért, melyeket a választási harcok ideje alatt a republikánus pártnak tett. Egyet azonban elefejtett a "Bevándorló" szerkesztője: tudtára adni az olvasónak, hogy hány darab zoldhasu bankó volt mellékelve ahhoz a levelhez.

A katolikus egyház hét szentsége közül a hetedik helyen áll a házasság. Érdekes ez a szentség, nemcsak azért, mert az egyház vezetői — a papok — el vannak tiltva ennek felvételétől, de azért is, mert pénzért, — sok pénzért, — a pápának jogában áll azt hatályon kívül helyezni. Megette ezt már Napoleonnal is és másokkal is, kiknek volt elég pénzük az érte járó magas árat megfizetni. Miért ne tené hát meg Malony Helénnel, kinek papja pápai lovag és sokszoros milliomos. Hogy Miss Malony már két fiatalemberrel megszokott s titokban feleségül ment hozzájuk, az teljesen mellékes. A sok millió hatása alatt istennek földi jószágigazgatója egész komolyan kimondja, hogy a "kisasszony" csak tréfbát ment férjhez s a házasságot érvényteleneknek nyilvánítja. Miss Malony pedig szerelmi viszonyt folytat a harmadik fiatal emberrel és nemcsak a férjhez megy egy chicagói milliomoshoz.

Farley new yorki érsek jelentése szerint a new yorki katolikusok \$60.000 pétérféllért küldtek a pápának. "Isten áldja meg a népet, Isten áldja meg a pápát és Isten áldása legyen ezen az ajándékon." — mondta a pápa, mikor a pénzt átvette. Hogy szót fog-e fogadni isten az ő földi helytartójának, azt nem tudjuk, de tudjuk azt, hogy azt a 60.000 dollárt az elvákított és nyomorban szenvedő new yorki munkásságtól harcsolták össze.

Zászlószentelési ünnepélyt tartott a mc keesporti református egyházközség, melyre meghívta az összes helybeli hazafias és vallásos egyleteket, köztük a Szűz Mária r. és g. kath. stb. egyletet is. Mikor az egylet tagjai visszatértek az ünnepélyről, pásztorkjuk — Kovács Kálmán — nem engedte zászlójukat a temp-

lomba bevinni azzal a megokolással, hogy az meg lett szentségtelenítve, mikor a református templomba bevitték. Így akar istennek szolgája, (?) a keresztényi szeretet hirdetője (?) veszekedést előidézni a különböző vallásfelekezetek között. Hívei között általánosan el van terjedve az a nézet, hogy Kovács Kálmán szeretné a "megszentségtelenített" zászlót újból felszentelni, hogy egy kis viskyre valót kereshessen.

Egyröl-másról.

(Folytatás az első oldalról.)

Sokan azt gondolják, hogy a bírának köszívük vagyion. Pedig dehog. Vannak esetek, mikor a bírának olyan a szívének, mint a vaj s nem ragaszkodnak a törvény betűihez. Aki azt hiszi, hogy valami szentimentális históriát adunk elő kenyértolvaj apákról s éhezöz gyermekekröl, alaposan csalódik. Ilyen mindennapi esetek nem indítják meg a bíró szívet. Rostickot nem a család iránt való szeretet juttatta a bíró elé. Ellenkezöleg. Nem törődött a családdal. Gyermekeinek nem adott enni, amit kerestett elitta s a felesége már másodizben volt kénytelen bíró elé idézni.

Scott bíró, a Central Police Court, felháborodott a legnagyobb mértékben. Rostickot minden könyörgés, fogadkozás dacára 300 dollár biztosíték alá helyezte. A törvény, törvény s betűjéhez ragaszkodni kell a bírónak. Intett a rendöröknek, hogy vessék a "jail"-be a deliquentst.

Rostickot hirtelen megszállta egy mentöz gondolat, mint a lángnyelvek az apostolokat. Megszólalt:

"Your Honor, ne zárasson el. Olyan nehezen vártam már a választás napját. Szeretnék le-szavazni Taftre, meg a "straight republican ticket"-re, aztán nem bánom, ha felakasztanak is. Örökké gyötörne a lelkiismeret, ha szavazatommal nem mozdítanám elő az ország üdvét."

A republikánus bíró felütötte fejét: Szavazni akar mi? Ez szent kötelessége minden polgárnak. Maga republikánus, mi? Szégyelje magát, hogy ilyen kötelességtudó polgár megfélekedzik magáról s ilyen haszontalanság miatt kellemtelenséget szerez magának. Valóban republikánus? Menjen, jó ember s teljesítse szent kötelességét."

Ezzel elboacsította a vádlottat. Ki meri ezek után még azt állítani, hogy a bírák köszívük?

Fel a versenyre!

A st. louisi elvtársnők komoly munkára, dícsöz küzdelemre hívnak fel beneteket!

Verenyre hívják föl szövetségünk összes osztályait, amely versenyben gyöztes osztály-nak egy gyönyörű himzett, értékes vörös selyem zászlót adnak jutalmul.

St. Louisi elvtársnők célja a versennyel az, hogy minél több olvasót szerezzenek a Népakarat-nak s ez által minél több harcost állítsanak a csatasorba, küzdeni a munkásosztály felszabadításáért, a szocializmusért.

A zászlót szövetségünk azon osztálya kapja meg, amely osztály

1908 december 31-ig
legtöbb félves új előfizetőt szerez a Népakarat részére.

Felhívjuk elvtársainkat és elvtársainkat, hogy szocialistákhoz méltóan vegyék ki részüket a Népakarattól folyó küzdelemből.

Ne legyen egyetlen egy tagja sem szövetségünknek, ki a küzdelem után el ne mondhatná, hogy teljes mértékben megfelelt azon kötelezettségének, amelyet elve, meggyözözde-se reá rótt.

Elvtársak! Elvtársnők!

A klerikális népbuittók, a hazafiságból élösöködök fekete seregének cudar munkája, amely-lyel népünk megromlására, amerikai magyar munkástestvéreink agjának megnyomorítására törekcsenek, sarkaljon benneteket tette, küzdelemre!

Fordítsatok minden erőteket, minden szabad időteket a Népakarat terjesztésére, hogy az minél szélesebb területekre szórhasza a tudás sugarát, minél több munkás szívében élcsesse lángra a szolidaritás tüzet és fokozza a harci készséget megdönteni a mai romlott társadalmi rendet, amely a dolgozó milliók nyomorára van építve.

Fel a versenyre a zászlóért, a Népakarattért, szocializmusért!

NÉPAKARAT

Magyarországi hírek.

Kulturképek. A hódmezözásárhelyi malom-utcai iskolánál, melyet a református egyház tart fönn, be kellett szüntetni a tanítást fahiány miatt. Oly hideg volt, hogy nem lehetett az iskolában maradni. Az iskolák annyira egészségtelenek, hogy csaknem állandóan zárva van az iskolák fele, mert ragadöz betegség van a tanulóköz.

A külterületeken — a tanyák között — a napokban ért véget a tankötelesek összeírása. 1300 tankötele van iskola nélkül. A városban egészségtelenek, tulszuffoltak az iskolák, sok gyerek emiatt kimaradt.

Fát nem ad az egyház, tehát nagy a hideg, nem lehet tanítani és 1300 hódmezözásárhelyi gyerek van iskola nélkül. Ugyan miért is nem lehet ezeket az iskolákat aziparhalommal fűteni, amelyre Apponyi önzereklamöz beszédeit nyomtatják?

A hódmezözásárhelyi eset nincs egyedül. Bácsföldvár gyerekeit is csak a szegény tanító mentette meg a hidegtöl: az analfabizmustöl. Bácsföldvár község ugyanis szintén nem fűtette kellöképen az iskoláit és az egyik tanító, hogy a tanítást meg ne kellessen szakítani, a sajátjából fűtettette. A tanító az összeg megtérítését a községtöl követtelte, de az követtelésével elutasította. Az öbceci járásbírószag a községet 450 koronában, valamint 160 korona pórköltöz fizetésében marasztalta el.

Ha a bácsföldvári tanítóknak véletlenül nincs fája: a bácsföldvári proletárügyeknek felnöt korukban csak egytized szavazatuk lenne az Andrassy-terv sikerülte esetén. Így siet a fekete gróf "magyar szupremáciájának" segítésére a magyarok istene: hideget támaszt, hogy ne lehessen tanítani, több legyen az analfabéta és kevesebb a szavazat. Lám, lám, mégis csak jó az isten.

Ez a szobor... Október 18-án megint Kossuth Lajos szobrát leplezték le, — ezuttal Rákospalotán, — amely leplezési ünnepélyen természetesen megjelent Kossuth Lipót is és elmondta legújabb beszédét, hogy: Ez a szobor nem szobor, de eszme! Most azonban mondot másit is. Tudniillik, hogy abból a szoborból meritünk "eröt a jelen nehéz feladatainak elvégzéséhez akkor, amikor össze kell egyeztetnünk elveink szertetlen fenntartását a parlamenti többség kötelességeinek teljesítésével".

Vagyis Kossuth Lipót szerint az a szobor tanít meg bennünket arra, hogyan kell a mult elveit megtagadnunk azért, hogy a jelenben Bécs megajándékozzon bennünket Lipót-keresztkekkel. Mi azonban azt hisszük, hogy az a szobor csak Kossuth Lipótot tanítja ilyes-mire. Egyébíránt de szerencsés ember Kossuth Ferenc, hogy az apja szobra nem tud köpni.

Halálkamrák a föld alatt. A Kovald-gyári katasztrófának párja akadt a fővárosban. A Mária-utca 13. sz. alatt levöz Herceg és Geiger féle vegyészeti gyár kenözcs-készítöz mühelye ki gyulladt s négy fiatal munkászó széné égett a lángokban. Ladányi Dezsöz vegyész belehalt égési seibe. Egy hatodik áldozat munkaképtelen lett. Hetedik áldozat nincs, mert abban a mühelyben, ahol a katasztrófa történt, csak hat munkás fér el... Az a mühely, ahol a katasztrófa történt, az a mühely, nem mühely. Mühelynek tágas, levegöz, tisztességes munkahelyet nevezünk. Az a mühely pokolkamra volt halálkamra, proletárleányok temetője; épp olyan volt, amilyen a Kovald-gyári pokolkamra volt. Kovald a padlásra helyezte a halál kamráját, Herceg a pincébe. A kettöz között csupán az a különbség, és még egy. A Kovald-féle üzem gyár volt. A Herceg-féle üzem nem volt gyár. Herceg ur, bár harminc munkással dolgoztatott, nem állított gépeket a gyárába, tehát csak iparüzem volt az övé, amely... nem tartozik a tűzrendészeti intézkedéseket betartani.

A Kovald gyár volt és büntetlenül gyilkolhatt munkásokat, a Hercegé iparüzem és büntetlenül gyilkolhat munkásokat. Akkor hát mi a különbség a gyár és az iparüzem között? Herceg Géza cégtulajdonos a rendörsegen azzal védekezett, hogy az ő vegyi üzeme nem gyár, tehát nem kellett tűzrendészeti vizsgálat alá vetni, nem kellett külön engedélyt kapnia a tűzveszedelmes anyagokkal való manipuláláshoz. Ez hatott és a rendörsegen nem tartóztatta le Herceg Gézát. Kovald üzeme gyár volt, alá kellett vetni tűzrendészeti vizsgálatnak, külön engedélyt kellett kapnia a tűzveszedelmes anyagokkal való manipuláláshoz és — Kovald Pétert sem tartóztatta le a rendörsegen. Ha a munkások szerencsétlenségéről és haláláról van szó, akkor a rendöröz így gondolkozik:

— A gyárost nem tartóztatom le, mert — gyáros, a nem-gyárost nem tartóztatom le, mert — nem gyáros.

És a munkáltatók tovább is pokolkamrákban dolgozathatják engedélylyel és engedély nélkül, padlásön és pincében, senkinek sem történiük baja, csak a munkásnak. Mindig a munkásnak.

ELVTARSAK
Terjesszék a Népakarat-ot.

Külföldi hírek.

A repülögép. A "Review of Reviews" címü londoni tudományos szemle Bolotov Szergiusz herceg repülögépéről csodálatos dolgokat közöl.

A Viosin testvérek híres repülögépgyárában repülögépet építenek a fiatal orosz föltaláló terve szerint. A herceg már gyermekkorá óta mechanikával foglalkozik és különösen az automobil és a léghajöz volt buvárkodásának tárgya. Eddig már számos találmánya van. Egy sárkányt szerkesztett, amelylyel a szél nyomását meg lehet határozni; csinált egy siklócsónakot, egy víz alatt járó hajöz, egy távirözszerkezetet, amelyet sok táviröhivatalban használnak, drótalan telefont s még több, az automobil gyorsaságát szabályozöz készü-leket. A föltaláló 21 éves és rendszeres gépészeti kiképzést sem kapott.

Repülögépének három vízszintes felülete van; szöz löeröz motor hajtja. Eppen abban, hogy ily eröz motort alkalmaz, van a találmány eredetisége, mivel a többi repülögépnek az a hibája, hogy könnyöz és egyszerűs mind gyöngébb mottorral van fölszerelve, amely a huzamosabb munkát nem bírja. A modellel való kísérletezés szerint a repülögép még valamely baleset esetén is biztosan száll le a földre. A repülögép a madár alakjára emlékeztet. Az egész gépezetet a vezető akként irányítja, mint a sofför a gépkocsit. A gép, ha teljes sebességgel repül, óránkint ötvenöt angol mér-földet tehet meg. Akárhöl fölszállhat, ahol szöz mértet nekiszaladhat. A fölszállást a legközelebb kísérlik meg.

Francia szocialista pártgyölés. Az egyesült szocialista pártok kongresszusa október 22-én kezdte meg tanácskozásait. Az első nap a bizottságok megválasztásával és a jelentésekkel telet el. A második nap a párt általános mozgalmairöl tanácskozott. Az adminisztrációs bizottság nevében Tauger elvtárs szöfalt föl. Beszédében föleg azt hangsúlyozta, hogy a pro letárságnak egyetlen pártban kell tömörülnie s erejét nem a másképen gondolköz elvtársak, hanem a burzsoázia ellen kell fordítania. Felszóaltak még Lafargue, Vaillant és mások, kik köztöl többen a szindikalizmus ellen beszétek.

A szindikalisták részéről Lagardelle elvtárs szöfalt föl s tartalmas beszédben imertette a pártköz tartozöz szindikalisták fölfogását. Töb-bek között a követtkezőket mondotta: A szocializmus lényege kettöz fölszabadítás. Fölszabadítás a gazdasági kizsákmányolás és az állam uralma alöl. A mozgalomnak e célok felé kell irányulnia. Reánk vár az előkészítés gyakorlati kérdésének munkája. Hogyan segíthet a proletárön a szocialdemokrata párt? Erre a kérdésre többféle válasz van. Fölsorolja a különböző irányú szocialista pártokat, amelyek végül is egyetértenek abban, hogy a szakszervezetek erejüket a szocializmusnak köszönhetik.

A harmadik nap nagyobb részét Jaures elvtárs beszéde foglalta le.

A szocializmus fogalmát körvonalozta. A szocializmus célja a kapitalista magántulajdon helyébe a kollektiv termelést megvalósítani. Ha ezt a célt a forradalom útján akarná is elérni a munkásság, az a fáradsága hiábavaló lenne, ha a proletáriátus szakszervezeteinek kiépítésével és megerötítésével nem igyekezne gyakorlatot szerezni a közügyek vezetésében. Aki legerösebben a politikai hatalom elnyerésére törekcsenek, azok is tisztában vannak azzal, hogy az új társadalom csak lassankint fog a régiböl kifejlödni. Ezeknél is a forradalom csak bevezetésre a társadalmi fejlődésnek. Nem ismer különbséget a reformtörökvények és a forradalmi szellem között. Egyik a másikköl táplálkozik. A szocialdemokrata párt, amikor forradalmi törekvéseivel megtámadja a mai társadalom alapját, éppen akkor a legenergiusabb reformpárt. A proletáriátusnak már most napról-napra kell küzdenie, cselekednie, követelnie, hogy szakadatlanul fokozódöz kollektiv cselekvéssel saját uralmát előkészítse. A reformok a proletáriátusban és a demokráciában gyökereznek. Ezen a kongresszuan is minden oldalról az előre törtöt, haladó forradalmi nemzetköziségnék a reformakció iránt való törekvése nyilvánult meg.

A negyedik nap, hosszú vita után elfogadtak egy határozatot, amely föbb vonásaiban a követtkeöz:

Az egyesült szocialista párt az osztályharc és a társadalmi foradalom pártja, a politikai hatalom elérésére törekcszik acébböl, hogy a proletáriátust fölszabadítsa a kapitalista uralom alöl s megszüntesse az osztályköz közötti különbségeket. Figyelmezteti a munkásságot, hogy teljes fölszabadulását csakis a közöz termelésen alapuló társadalomban érheti el.

Ha a párt megmutatja a munkásságnak, hogy a mai társadalom keretein belül is lehet hasznos reformokat megvalósítani, ezzel nem akarja végcéljától eltéríteni, hanem inkább újabb és messzebbható reformok megvalósítására serkenti.

A termelöz eszközök fejlődése is előkészítözje

a kollektivizmusnak. Ezért a munkásszervezetek lényeges jelentözéggel bírnak a társadalmi átalakulás erőinek kifejlesztésében. A politikai hatalom elérésére a szocialista párt a burzsoáziaival a szervezett munkásságot állítja szembe s minden elvtársnak kötelessége minden válszatsánál arra törekedni, hogy a szocializmus parlamenti és törvényhozöz hatalma növekedjék.

A NEW YORKI MAGYAR SZAKSZERVEZETEK FOLYTATÓLAGOS GYÖLÉSE.

A semleges szakszervezetek november 8-án, vasárnap délután 3 órakor folytatták két héttel ezelött megkezdett gyölésüket. Naprend előtt többen kérték, hogy a szönonok a megállapított 15 percnél hosszabb ideig beszélhessenek, a gyölés azonban csak 15 percet szabott meg.

Lefkovic Lajos kérte, hogy legalább a pártok kiküldötöttei beszélhessenek tovább, de kérelme nem fogadtatott el.

Bruckner és Hovanicus elítelik a semleges állásponot. Kovács Béni szerint helyes volna, ha a közöz szervezöz bizottság meghívna a betegségyölözket is s azokkal egyesülve kényszeríti a két pártot az egyesülésre. Lefkovic Lajos az I. W. W.-ba való belépést ajánlja. Spitzer, Shank és Leichtman elítölözleg nyilatkoznak a pártköz egymás elleni harcairöl s a semleges állásponot védik. Penycsoka nem keresi a semlegesek rokonszenvét s a semlegességet hülyeségnek nevezi. Aki a szocializmusért nem tesz semmit, az nem is szocialista, a semlegesek pedig nem járultak hozzá egyik párt választási költségeihez sem. Az I. W. W. nem biztosít elönyöket s ezért az A. F. of L.-be való belépést ajánlja. Basky Ferenc a pártköz egyesülése mellett tör lándzsát. Idézeteket olvas fel az "Elöre"-böl, amelyek bizonyítják, hogy a Szocialista Munkáspárt felajánlota már az egyesülést, amit azonban a S. P. visszautasított. A semlegesek tehát ne a S. L. P.-t nögassák az egyesülésre. Steron a szakadás mellett volt annak idején, de nézete megváltozott és részt vett az egyesülési akcióban. Elíteli a S. P.-t, mert nem akart egyesülni a forradalmi szocialistákkal, de egyesült a — papokkal. A S. P. delegátusai, de különösen Hillquit, a stuttgarti kongresszuan a bevándorlás ellen beszétek, megcsúfolta Marxot. Az, hogy a szakszervezetek semlegesek a szocialista pártokkal szemben, nem jelenti azt, hogy semlegesek a szocializmussal szemben. Glück, Fazekas és Böszler felszólalásai után Klein indítványt nyujt be, mely szerint az elnök kérje fel a pártköz delegátusok kiküldetésére, akik az egyesülési érdekekben tárgyalnának. Többek hozzászólása után a gyölés napirendre tört az indítvány felett.

Schwartz (semleges): Bárd, az "Elöre" szerkesztözje menyasszonyhoz hasonlította a semlegeseket s azt mondotta, hogy e menyasszony-nak két udvarlójá volt. Ez nem igaz. A semlegeseknek csak egy udvarlójuk volt, de oly tola-kodöz, hogy kiragták s most ezért dühözög a semlegesek ellen. Felemliti, hogy akkor, amikor öök, a semlegesek meg akarták ismerni az I. W. W.-nak elveit, a S. P.-isták megakadályozták a felolvasót — Somogyit — előadásának megtartásában. Fishbein Regina elvtársnöz szerint, ha a semlegesek tudnak gondolkodni, a hallottak után tudják is, hogy hová kell tartozniok. Az I. W. W. érdekeiben mindig kért dolgozni. Ha a nöök az osztályharc alapján fog szervezkedni, minden erejével dolgozni fog szervezük felépítésére érdekében. Sonnenfeld az I. W. W.-hoz való csatlakozást ajánlja. Ligeti szerint a S. P.-ban is meg van a hajlandóság az egyesülésre, de az lehetetlen az angol pártköz egyesülés nélkül. Rothfiser Károly a gyölés azon helytelen intézkedése folytán, mely szerint a felszólalöz csak 15 percig beszélhet, állásponotja a Népakaratban fogja kifejteni. Nem hagyhatja azonban megjegyzés nélkül a S. P.-istáknak a semleges állásponot felett mondot kemény kritikáját. Nincs joguk elítelni a semlegeseket azoknak, akik maguk is semlegesek. Meg tudja érteni, hogy a szakszervezetek, melyeknek tagjai szocialistáknak vallják magukat, a pártköz szemben ideiglenesen semlegesek, de nem tudja megérteni azt, hogy egy szocialista párt miként lehet semleges a gazdasági szervezetekkel szemben. Valamennyi S. P.-ista az A. F. of L.-hez való csatlakozást ajánlotta. Be fogja bizonyítani, hogy az A. F. of L. a kapitalizmusnak egy része s mint ilyent szét kell robbantani. Ha a semleges szakszervezetek tanulmányozzák az I. W. W. alapelveit, meg fognak gyözözni arról, hogy csakis az ipari unionizmus vezet a bérrabszolgásá megdöntésére. Hiszi, hogy ha a semlegesek csakugyan szocialisták, csatlakozni fognak az I. W. W.-hoz. Frankl, Mazanek és Dözsai felszólalása után Altman elnök zárbeszédet tartott, amelyben különösen a két párt testvérharcra ellen kelt ki. Arra kell törekednünk, — ugy mond — hogy a pártköz egyesüljenek. Jelszavunk legyen: Egynek sérélem sérélmét képezi mindnyájunknak! (Felkiáltások a S. L. P. részéről: Ezt hirdeti az I. W. W.!) Az elnök beszéde után a gyölés véget ért.

TÁRCA.

A TÉGLAMESTER.

— Irta: Takács József. —

A fakó, színehagyott kőtenyű ölébe fölcsvarta, lyukas tetejű kalapját hátracsapta merészen előreszegett fején s úgy vágta csonka-élű kapójával a hideg sarat, mely fölött egészen a térdéig. Gatyáját fölgörte egészen az ágyé-
káig, nehogy sáros legyen. Meztelen lábszárai-
ban sajátos borzongás futott végig. Forró
homlokát meg-megpaskolta néha a csipős reg-
geli szellő, amit a partról pajkos játékkal le-
csapkodott a sárgódörbe. Karjaiban kifeszültek
az erek, ahogy megragadta a kaponyelet. Keble
a szorgos munkától erősen pihegett s homloká-
ról apró izzadságcseppek gördültek alá, le
egészen a szeméig. Ugy nézett ki, mint egy
római gladiátor, mely életre-halálra viaskodik
partnerével. A forráság és a hideg föl s alá sza-
ladgált testében s végre csontos arcára kiült
valami zöldbe játszó halvány pirosság....

A gyári nép kisebb csoportokban szállingó-
zott ki a közeli mezővárosból. Jöttek férfiak,
nők, gyerekek és öregek szerszámfélékkel meg-
rakodva. Valami régi történetet beszélt el az
egyik, ami a többiek jó kedvre, zajos neve-
tesre készítette. Mikor elhaladtak az égő ke-
mence mellett, egy legényember kezével hado-
nászva mutatott a tulsó part felé, hol a mi em-
berünk nekigyürkőzve csinálta a téglának való
sarat. Elküldte magát!

— Ni a téglamester!

Igy hívta mindenki, aki csak ismerte, vagy
ezt az elnevezést másoktól hallotta. Így igen
széles ismeretségre tett szert. Valamikor, még
a régi időben kedvezett neki a szerencse. Volt
munka, volt kereset elegendő. Ha az uraság-
nak téglára volt szüksége, őt kerestette föl leg-
először, mert neki volt a legjobb híre a téglame-
sterek között. Volt már nap egy is, hogy ő
maga nem dolgozott mást, csak fölügyelt a
cimbórákra, akik elismerték nagy tapasztalt-
ságát s úgy csináltak dolgukat, ahogy a téglame-
ster mondta. Ha eljött az égetés ideje, a tüze-
re ügyelt föl. A tüzet, mely az égetésben csepp-
folyóvá izzasztja a nyers, napon száradt sárdara-
bokat — oly nagy szakértelemmel tudta vezetni,
mint a gépész a hajtó gözt egy kis rézcsap
megesavarásával.

Csak add bele a tüzevalót bátran. No, most
lassabban Ezt a lyukat már ne szorítsd, baj
lesz. Medvét fogunk — mondogatta a tüze-
legényeknek téglaegetéskor. Előadta magát
olyan eset is, hogy nem aludt éjszakákon át,
nehogy hiba essen a téglában. Ugy vigyázott
azokra a kis négyszögletes tégladarabokra,
mintha mindegyik a tulajdon véréből lett volna
összegyúrva.

Letűnt az ő ideje is, mint ahogy minden vál-
tozó a világon. Először csak egy, majd kettő,
végre három téglagyár terpeszkedett a város
körül, magas, füstösszájú kéményekkel. Az ő
kezdetleges égetői kimentek a divatból. Az
uraság a téglagyárba ment, ha szüksége volt
teglákra, a parasztagadák is csak oda jártak
vásárolni. Jobb és vasasabb volt a téglá, mint-
ha az ember maga égette. A téglamester elke-
seredetten nézte ezt a fölfordulást. Egyetlen
vigasztalás az volt, hogy még mindig téglamester-
nek ismerik. Ha valahol a téglagyár felől be-
szélgettek, indulatosan vágott közbe:

— Eh, azok is éntőlem tanulták a téglame-
sterséget!

Ha azt vette észre, hogy van a társaságban
olyan vakmerő is, aki ebben kételkedik, mellé
verve, büszkén jelentette ki:

Igen bizony! Ugy van az, mert én vagyok a
mesterek mestere!

Ilyenkor nagy hangon beszélt, hogy minél
többen meghallják, meg aztán pityókás álla-
potban is volt, mint olyan ember, aki az itálba
akarja fojtani minden bubánát.

Ha fölöntött a garatra, kiment a város szé-
lére. Odaállt az országút közepére, ahol a mun-
kások jöttek a gyárból. Elállta utjukat a gyár-
ból hazasiető munkásoknak. Beléjük kötött.
Ha kitértek előre, utánuk iramodott. Ilyenkor
a feje majd előre, majd hátra bicaklott s mire
utolérte volna őket, a mámor terhe földhöz
vágta s elnyult az országút porában, mint egy
lepuskázott vaddisznó. Az emberségesebbek
kivonszolták az árokpartra, nehogy a szekerek
elgázolják. Még ott sem hagyta el a virtus és
rekedten ordított, mint akivel nagy igazság-
talanságot és megszegyénítést követtek el:

— Mik vagyok ti? Alázatos kutyái Vajsz
gyárosnak. Én nem kellenék ott, azt hiszitek?
Kellenék, de nem megyek. Félnék ott tőlem,
mint a tüztől!

Kábult szemével lomhán pislogott. Fejét föl
akarta emelni, de terhe viszarántotta. Még ha-
nyattfeje is utánuk nyoszorógt:

— Mert én vagyok a mes.... terek mes
te.... re....

Nem is ment be sokáig a gyárba, sőt messzi-
ről elkerülte, mint a veszedelmet. Még mindig
várt, hátha jön hozzá valaki, aki az ő munká-
ját többre becsüli a gyárnál. Jött is egyszer
Szakos ur hozzá ilyen szándékkal, ki a tízár-
mesterségen kezdte fiatal korában s protekció-
rén bejutott később a "Keresztény Népbank"

mint szövetkezethez pénztárosnak. Ez a hiva-
tal hozott neki egy kis jövedelmet s szerzett
egynéhány száz hold földet. Most meg házat
akart építtetni s ezért kellett a téglá. Olcsón
szeretett volna kijönni az építkezéssel, hát nem
ment a gyárba tégláért, hanem fölkereste a
téglamestert, aki örömmel belement a vállalat-
ba. Azonban szerencsétlenül ütött ki a vállalat.
Az égetésnél legalább is fele nyersen maradt a
teglának, a másik fele pedig összeolvadt nagy,
alakatlan darabokká. Igaz, hogy ilyesmi régen-
te is megtörtént vele, de akkor észre sem vette,
sőt akkor nem is volt ez olyan nagy szeren-
csétlenség. De most érezte, hogy a volt tuda-
mánya is cserbenhagyta, mely egykor olyan
hírt szerzett neki. Belátta végre, hogy az ő
napja leáldozóban van. A sugár gyárkérmények
előtt mégszegyénülve állt a téglamester, a mes-
terek mestere.

Bement a gyárba munkát kérni, ahol kész-
séggel fölvetették. Már kora tavasszal hozzáfó-
gott a munkához. A felesége kérlette:

— Ne menjen még ki, apjukom. Valami baja
esetlik. Hideg még a sár, ne kockáztassa az
egészségét.

Föltámadt benne a régi virtus:

— Nem bánom! Megmutatom nektek, hogy
mit tudok én. Hadd lássák, hogy a téglamester
nem bodzafából van készítve.

Nem is lehetett otthon marasztalni. A márc-
iusi szél, mely még egy néha reggelenként
egy kissé megfagyasztotta az országot sarát,
nem tartotta vissza. A többi munkások még
csak készülődtek a munkához, ő már hozzá-
fogott. Meg akarta előznie többi. Ne mond-
hassák, hogy a téglamester végrelegesen lejárt
magát.

Ugy vágta, huzta, dagasztotta a téglának
való sarat, mintha minden ambícióját bele
akarná ölni azokba a kis téglákba, amelyekből
egyszer hatalmas palota fog épülni. A sárgódör
partjának tövében enyhe volt az idő, csak néha
csapott le a szél s ilyenkor kibillentette fejéről
a lyukas kalapot. A hideg borzongást már nem
is érezte. Csak forráságot érzett, lankasztó for-
róságot. Mintha pokoli tűz égett volna minden
porcikájában, úgy tombolt, zugott az agyve-
leje. Tagjaiban zibbadtak az erek. Szemeire
mintha nehéz ólomsúlyokat aggattak volna,
ugy huzta lefelé valami. Az izzadságcseppek
pedig annál sürűbben jelentkeztek barázdás
homlokán.

Dél felé — amikor már tavasziasabb volt az
idő, — találkozott vele a többi munkások. De
már akkor nem vágta, nem dagasztotta a sarat.
Hideg homlokáról fölszáradtak a verejtékcsep-
pek s nem érzett fejében zugást. A gödör egyik
szögletében, a megdagasztott sárgyáson he-
vert összegeberedett végtagokkal. Egyik lába
föl volt huzva, a másik belesüppedt a sárba.
Ugy feküdt ott némán, mozdulatlanul, sárosan,
piszkosan....

MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG KIVETÉSI ROVATA.

Szövetségünk osztályaira a következő havi ki-
vetés járul. Kérjük az osztályokat, hogy az ösz-
szeg postafordultával küldjék be.

Beteg neve.	Osztály.	Nap.	Segély
1. Welman Sédi	1.	16	\$21.33
2. Falath Károly	5.	12	16.00
3. Csontos Jánosné	5.	12	16.00
4. Müller Viktor	5.	23	30.67
5. Tapsonyi Kálmán	6.	21	28.00
6. Bokor Imréné**	6.	9	5.00
7. Fekete Antal	6.	39	30.67
8. Dievald Sándor	8.	16	21.33
9. Piszkor Gyula	8.	14	18.67
10. Klementi József	8.	18	24.00
11. Bus István	9.	6	8.00
12. Tyovada György	13.	18	24.00
13. Dippel Frigyesné*	14.	12	8.00
14. Gross Henry	15.	19	25.33
15. Brender Károly	15.	6	8.00
16. Krausz Krisztina	15.	13	17.33
17. Mandel Jánosné	16.	26	34.67
18. Fehér Teréz	17.	11	14.67
19. Bujáki Mária	19.	9	12.00
20. Bauer János	26.	10	13.33
21. Bauer János*	26.	7	4.67

Teljes összeg	317	403.00
A *-gal jelzett férlegely összege	19	12.67
A **-gal jelzett gyermek szül. díj	9	5.00
Az egész segély összege	289	385.33

Int. biz. uti- és ¼ évi számvizs. költs.	5.32
Intéző bizottság posta költsége	7.26
Irodartartási átalány	7.00
Irodafelszerelési cikkek	2.25

Összesen	\$424.82
Szervezési járulék	27.90
Pénztárnok fizetése	5.58
Titkár fizetése	27.90

Fő összeg	\$486.20
\$424.82 fizet 541 egész és 17 féltag. Egész tag fizet 78c. féltag fizet 39c.	
\$61.38 fizet 558 tag egyenlő arányban, 11c.	
Tehát egész tag fizet 89c., féltag fizet 50c.	

Taglétszám mult hóban	558
Felvetett	37

Összesen	595
----------	-----

Töröltetett	29
Jelenleg van tag	566
Felfüggesztve	8
Kivetés elszámoltatott tagra	558
Kivetés utján bejón	\$489.99
Kivetett összeg	486.20

Kivetési többlet	\$003.79
------------------	----------

Marossy István, központi titkár

A MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG I. ÉS II. NEGYEDÉVI KIMUTATÁSA.

T. Tagtársak!

A M. B. Sz. létezésének a nagy munkanélkü-
liség közepette is létjogosultsága nem nagy
csorbát szenvedett. A tetézzet dülő harcok már
csillapulól félben vannak és közeledünk azon
magas nivó felé, mely a betegsegélyző szövets-
ség javára válik. De hogy ez teljesüljön, ehhez
az össztagság öszinte munkálkodása kívánatik
meg. Félre tehát azon téves utról, mi csak ká-
rára van a haladásnak. Vegyük fel az igazi em-
bertársi szeretetet, hogy szövetségünkben test-
véreket találjunk.

Pénzállományunk a következőleg intézett:	
Bevétel. Maradvány május 23-án	\$706.67
„ Május 24-től július 8-ig	936.36

Összesen	\$1643.03
Kiadás. Május 24-től július 8-ig	1343.28

Maradvány július 9-én	\$ 299.75
-----------------------	-----------

Kettő tag forgó tőke	4.00
----------------------	------

Összesen	\$ 303.75
----------	-----------

Ezen \$303.75 július 11-én E. Pittsburgban

Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

avtattuk. Gross Lajos, Weis Márton

EGYLETI KALAUZ.

I. osztály. New Yorki Szocialista Munkásszervezet egykori helyisége 431 E. 6th St. (Oravetz-féle "Árpád Hall" első emeleti gyűlésterme.) Üzleti üléseit tartja minden hétfő és szombatján. Minden szombat este vita vagy felolvasás. Titkár Basky Ferenc, 516 E. 6th St. c. o. "Népakarat", kihez minden a szervezetet érdeklő levelek intézendők. Vendégeket szívesen fogad a szervezet.

A Chicagói Ladies Tailor Local Union, No. 538. I. W. W. Gyűléseit tartja minden hétfő és harmadik keddjén este 7 órakor, 8-10 Clark St.

XXIV. oszt. Berwick, Pa. Elnök: Hoffenberg J. p. és lev. titkár Körmöves J., 1210 2nd Ave. hova minden az osztályt érdeklő levelek intézendők.

XXV. oszt. Berwick, Pa. Elnök: Hoffenberg J. p. és lev. titkár Körmöves J., 1210 2nd Ave. hova minden az osztályt érdeklő levelek intézendők.

XXVI. oszt. Berwick, Pa. Elnök: Hoffenberg J. p. és lev. titkár Körmöves J., 1210 2nd Ave. hova minden az osztályt érdeklő levelek intézendők.

HIRDETÉSEK.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

I. N. Y. M. Ifjúsági Kör tánciskolája. ÁRPAD HALL 431 E. 6th St. New York. Angol-magyar iskola kétszer hetenkint, hétfőn és csütörtökön a LIBERTY HALL-ban 49 Mercer St. Newark, N. J.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street New York

Mrs. KLEIN magyar kávéház és étterem 257 Springfield Ave. Newark.

Wachsman női és férfi-dívat-áruháza 86 Avenue A NEW YORK.

Mrs. J. HOFFMANN, MAGYAR VIRÁGÜZLETE 971 SECOND AVE.

JAKOBY MIKSA orvostanhallgató Angol Magyar iskolában 238 E. 6th St. és 1528 Second Ave. (79th St.)

Katolín János FÉNYKÉPESZ 3616 N. Broadway, St. Louis

Katolín János FÉNYKÉPESZ 3616 N. Broadway, St. Louis

Ugyes magyar szülész nő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főorvos volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben, 546 Washington Boulevard, Pauline St sarkán, Chicago, Ill. Telefon Seely 3188.

TULY az egyedüli magyar FÉNYKÉPESZ NEWARKON, N. J. 4 West Street.

TULY az egyedüli magyar FÉNYKÉPESZ NEWARKON, N. J. 4 West Street.

TULY az egyedüli magyar FÉNYKÉPESZ NEWARKON, N. J. 4 West Street.

NÉPAKARAT :: NYOMDA :: Mindennemű nyomtatványok a legszebb kivitelben, a legolcsóbb áráért szállítanak. 516 E. 6th St. New York.

Beldegreen budapesti fényképész 32 Avenue C 3-ik u.sarok, New York

Péter Lajos "Rákóczi Hall"-hoz címzett Vendéglő. Kávéház és Étterme. 4-ik utca 197, New York.

JOS. BERLOCK FÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oakland, Ca

FINTA MIHÁLY BOBBÉLYI ÉS "ODRÁSI" 516 E. 6th Street, New York.

Divatos Cipők "UNION SHOE CO."-nál Telephone 2993-79th

PILÁTF. MAGYAR SZÜLÉSNŐ Budapestben az egyetemen vizsgázott, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 1443 Ave. A, New York.

RIZSÁK JÁNOS közigazg. pénzzsállító és váltó-intézet Főútlelet 127 Second St., Passaic, N. J.

Erdélyi Vendéglő 263 9th St. cor. Clementine. San Francisco, Cal Friss izletes magyar ételek és italok. Az elvtársak kedvelt találkozó helye. Pool és biliárd asztalok.

ROTH SAMUEL győgszertára és SAMVÁLTÓZ 125 Ave. A cor. 8th St., New York.

Bevandorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tisztas jutányos ár SZOBÁIT ROSTASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK.